

Februarie 2011

Această fișă nu obligă Curtea și nu este exhaustivă

Reținerea, asistența unui apărător

Curtea a afirmat în repetate rânduri că dreptul unei persoane acuzate de o infracțiune de a fi efectiv apărat de un avocat reprezintă un element esențial al noțiunii de proces echitabil

Art. 6 § 3 lit. c) din Convenția europeană a drepturilor omului: „[o]rice acuzat are dreptul să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer”.

Imbrioscia împotriva Elveției

24.11.1993

Chiar dacă art. 6 are ca „obiectiv principal”, în materie penală, „să asigure un proces echitabil în fața unei „instanțe”, totuși acesta nu rămâne inaplicabil față de etapele anterioare judecătii.

✓ Acest principiu este reafirmat în mod repetat de către Curte:

John Murray împotriva Marii Britanii

25.01.1996

Chiar dacă admite posibilitatea unor restrângeri ale acestui drept („Dacă art. 6 impune, în mod obișnuit, ca acuzatul să poată beneficia de asistența unui avocat încă din etapele inițiale ale interogatoriului poliției, acest drept pe care convenția nu îl enunță în mod expres poate fi supus unor restrângeri pentru **motive valabile.**”), în cauză Curtea a considerat că, în contextul aplicării Legii din 1987 privind măsurile de urgență în Irlanda de Nord, era „esențial pentru dreptul la apărare al acuzatului să i se asigure accesul la un avocat în etapa inițială a interogatoriilor poliției”.

✓ Elemente luate în considerare de către Curte:

- Faptul că reclamantul a făcut sau nu, în absența unui avocat, declarații de natură a-l incrimina. Nu aceasta a fost situația în cauza Brennan împotriva Marii Britanii (16.10.2001): **absența încălcării art. 6 § 1 sau 3 lit. c)** întrucât, spre deosebire de cauza John Murray, afirmațiile sau tăcerea reclamantului în cursul primelor 24 de ore de la privarea sa de libertate în absența unui avocat nu au fost folosite de autorități în cauză.

- Presiunile exercitate sau nu asupra reclamantului în absența unui avocat (Magee împotriva Marii Britanii 06.06.2000, pct. 40). **Încălcarea art. 6 § 1 coroborat cu art. 6 § 3 lit. c)**: reclamantul nu a beneficiat de rolul de „contrapondere” pe care îl joacă, de obicei, avocatul față de atmosfera intimidantă la care a fost supus cât timp a fost reținut, iar declarațiile făcute în acele condiții au fost esențiale în condamnarea sa.

Hotărârile Salduz și Dayanan împotriva Turciei și Brusco împotriva Franței

Salduz împotriva Turciei (Marea Cameră)

27.11.2008

Inculpat, iar ulterior condamnat pentru participarea la o manifestație neautorizată de susținere a PKK (Partidul Muncitorilor din Kurdistan, organizație ilegală), reclamantul dăduse, pe durata reținerii sale și în absența unui avocat, o declarație prin care își recunoștea vinovăția. Curtea a considerat că, deși reclamantul ar fi putut contesta probele incriminatorii în cadrul procesului său, lipsa asistenței din partea unui avocat pe durata reținerii a afectat în mod iremediabil dreptul său la apărare, cu atât mai mult cu cât reclamantul era minor.

Încălcarea art. 6 § 3 lit. c) coroborat cu art. 6 § 1 (dreptul la un proces echitabil).

„accesul la un avocat [trebuie] acordat **de la primul interogatoriu** al unui suspect de către poliție, cu excepția cazului în care se demonstrează că, având în vedere împrejurările specifice ale cauzei, există **motive imperioase** pentru a restrânge acest drept.”

Dayanan împotriva Turciei

13.10.2009

Reclamantul, inculpat și ulterior condamnat pentru apartenența la Hezbollah, nu a beneficiat de asistența unui avocat în timpul reținerii. Curtea a considerat că această restrângere (care avea un caracter uzual potrivit dispozițiilor relevante ale dreptului turc) a dreptului unei persoane private de libertate de a avea acces la un avocat este suficientă pentru a concluziona în sensul existenței unei **încălări a art. 6, chiar dacă reclamantul a păstrat tăcerea în timpul reținerii sale.**

Încălcarea art. 6 § 3 lit. c).

Brusco împotriva Franței

14.10.2010

Încălcarea art. 6 §§ 1 și 3 (dreptul de a nu contribui la propria incriminare și de a păstra tăcerea). Reclamantul, suspectat de a fi instigator la săvârșirea unei agresiuni, a fost reținut, apoi interogat în calitate de martor după ce a trebuit să depună jurământ. Potrivit Curții, acesta nu era însă un simplu martor, ci făcea, în realitate, obiectul unei „învinuiri în materie penală” și, prin urmare, beneficia de dreptul de a nu contribui la propria incriminare și de a păstra tăcerea, drept garantat de art. 6 §§ 1 și 3. **Această situație a fost agravată de faptul că domnul Brusco nu a fost asistat de un avocat decât după douăzeci de ore de la plasarea sa în stare de reținere. Dacă avocatul său ar fi fost prezent, ar fi putut să îl informeze pe dl. Brusco cu privire la dreptul său de a păstra tăcerea.**

A se vedea, de asemenea:

✓ [Yesilkaya împotriva Turciei](#) 8.12.2009: reclamantului i s-a refuzat accesul la un avocat pe durata reținerii sale, deși a negat orice implicare în faptele imputate de către anchetatori.

Încălcarea art. 6 § 3 lit. c) coroborat cu art. 6 § 1.

✓ [Boz împotriva Turciei](#) 9.02.2010: Curtea a reafirmat că restricționarea sistematică a accesului la un avocat pe baza dispozițiilor legale pertinente constituie o încălcare a art. 6.

✓ În cererea [Yoldas împotriva Turciei](#) 23.02.2010, renunțarea reclamantului la dreptul de a fi asistat de un avocat a fost liberă și fără echivoc: **absența încălcării art. 6 § 1 și 3 lit. c).**

✓ [Dushka împotriva Ucrainei](#) 03.02.2011: arestarea nelegală și interogatoriul unui minor de 17 ani în absența unui avocat (reclamantul a pretins că polițiștii l-au torturat pentru a-l determina să mărturisească un furt): [două încălcări ale art. 3 \(interzicerea tratamentelor inumane sau degradante/lipsa anchetei efective\)](#)

Date de contact pentru serviciul presei:

+33 (0)3 90 21 42 08